

Міжнародний гуманітарний університет
Факультет мистецтва та дизайну
Кафедра мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Естетика

Галузь знань
Спеціальність
Назва освітньої програми
Рівень вищої освіти

02 «Культура і мистецтво»
025 «Музичне мистецтво»
Музичне мистецтво
перший (бакалаврський) рівень

Розробники і викладачі	Контактний тел.	E-mail
Старший викладач кафедри мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін Мараховська Ксенія Дмитрівна	099-181-55-453	marakhovska.kseniia@gmail.com

1. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Естетика – філософська дисципліна, яка спрямована на висвітлення специфіки естетичного відношення людини до світу, що є необхідною складовою духовної культури. Естетична свідомість розвиває людську суб'єктивність в її нормативно-ціннісному і чуттєво-творчому ставленні до дійсності, формує культуру особистості, дозволяє розв'язувати важливі і значущі для особистості проблеми.

Метою навчальної дисципліни є формування усвідомлення важливості естетичних принципів, необхідність оволодіння професійно-естетичними якостями майбутніх фахівців та відпрацювання навиків регулювання власної поведінки у різноманітних ситуаціях в професійній діяльності. Важливо зосередити увагу на гуманістичних проблемах етики та естетики в перехідному суспільстві та посприяти розвитку (пробудженню, формуванню і спонуканню) естетичної рефлексії, активної високоінтелектуальної особистості.

Передумови для вивчення дисципліни є необхідні базові знання із фахових та гуманітарних дисциплін.

2. ОЧІКУВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ ТА ДОСЯГНЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У процесі реалізації програми дисципліни «Естетика» формуються наступні компетентності із передбачених освітньою програмою:

Інтегральна компетентність

Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у процесі навчання, що передбачає застосування системи інтегрованих художньо-естетичних знань.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1. Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК17. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК9. Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу у виконавській та звукорежисерській діяльності.

СК12. Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.

СК13. Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.

Навчальна дисципліна «Естетика» забезпечує досягнення програмних результатів навчання (ПРН),
передбачених освітньою програмою:

ПРН 11. Застосовувати теоретичні знання та навички у творчій практичній діяльності.

Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

Знання:

1. Основні естетичні поняття, визначати предмет естетика та її завдання.
2. Про естетику як філософську науку.
3. Основні естетичні категорії.
4. Загальні концепції формування естетичної свідомості, зокрема художнього смаку.
5. Закономірності процесу художньої творчості.
6. Художньо-естетичні особливості напрямів мистецтва.

Уміння:

1. Оперувати термінологією та естетичними категоріями.
2. Аналізувати на емпіричному на науковому рівні процеси, що відбуваються в соціальному житті.
3. Використовувати в професійній діяльності основні теоретичні і практичні положення естетики.
4. Співвідносити прекрасне з безобразним, підвищене з низинним.
5. Аналізувати твори мистецтва в аспекті естетичних категорій.
6. Оцінювати тенденції розвитку культури.
7. Орієнтуватися в художньо-естетичних особливостях напрямів мистецтва.
8. Самостійно визначати приналежність культурно-мистецьких пам'яток до відповідних культурно-історичних епох.

Навички:

1. Аналізувати естетичні явища, виявлення художнього змісту творів;
2. Висловлювати та обґрунтовувати оціночні судження щодо естетичних об'єктів;
3. Здатність забезпечити діалог культур у комунікації в соціумі та уникати культурних конфліктів, створення умов для міжкультурної комунікації;
4. Зіставлення етичних ідей з практикою суспільного життя.

3. ОБСЯГ ТА ОЗНАКИ КУРСУ

Загалом		Вид заняття (денне відділення / заочне відділення)			Ознаки курсу		
ЄКТС	годин	Лекційні заняття	Практичні заняття	Самостійна робота	Курс, (рік навчання)	Семестр	Обов'язкова / вибіркова
3	90	28	14	48	3	5	Вибіркова

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				Заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		лекц.	прак	сам. роб.		лекц.	прак	сам. роб.
Тема 1. Естетика як наука.	12	4	2	6	–	–	–	–
Тема 2. Історія естетики.	13	4	2	7	–	–	–	–
Тема 3. Основні категорії естетики	13	4	2	7	–	–	–	–
Тема 4. Естетична свідомість.	13	4	2	7	–	–	–	–
Тема 5. Мистецтво як естетичний феномен	13	4	2	7	–	–	–	–
Тема 6. Естетика та типологія мистецтва	13	4	2	7	–	–	–	–
Тема 7. Естетика та сучасна художня культура	13	4	2	7	–	–	–	–
Усього годин	90	28	14	48	–	–	–	–

ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ - ЕКЗАМЕН

5. ТЕХНІЧНЕ Й ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ / ОБЛАДНАННЯ

Здобувачі отримують теми та питання курсу, основну і додаткову літературу, рекомендації, завдання та оцінки за їх виконання як традиційним шляхом, так і з використанням університетської платформи он-лайн навчання на базі zoom. Окрім того, практичні навички у пошуку та аналізу інформації за курсом, з оформлення індивідуальних завдань, тощо, здобувачі отримують, користуючись університетськими комп'ютерними класами та бібліотекою.

6. ПИТАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Естетика як наука. 1. Предмет естетики. 2. Поняття «естетика». 3. Еволюційний процес становлення естетики як науки. 4. Проблематика й основні завдання естетики. 5. Функції естетики. 6. Естетика в структурі міжпредметних зв'язків.	4	—
2	Тема 2. Історія естетики. 1. Міфологія як «перша онтологія» і «перша естетика». 2. Естетика Античності. 3. Естетика Середньовіччя. 4. Естетика Відродження. 5. Естетичні доктрини Нового часу (XXII-XIX ст.) та німецька класична естетика. 6. Загальні закономірності естетики Новітнього часу. 7. Становлення і розвиток естетичної думки в культурі і духовному житті України.	4	—
3	Тема 3. Основні категорії естетики 1. Статус категорій естетики. 2. Сутність і специфіка естетичного. 3. Категорії «прекрасне» та «потворне». 4. Естетичні категорії «піднесене», «героїчне», «низьке». 5. Категорії «трагічне» та «комічне». 6. Категорії «гармонія» і «міра».	4	—

4	Тема 4. Естетична свідомість. 1. Естетична свідомість. Специфіка і структура естетичної свідомості. 2. Естетичні почуття та естетичні потреби. 3. Естетичний смак. 4. Естетичний ідеал.	4	–
5	Тема 5. Мистецтво як естетичний феномен. 1. Поняття і сутність мистецтва. 2. Специфіка мистецтва як різновиду духовної діяльності. 3. Призначення і функції мистецтва. 4. Творча природа мистецтва. Художній образ. 5. Художній твір: зміст та форма. 6. Категорія стилю у мистецтві. 7. Знак і символ у мистецтві.	4	–
6	Тема 6. Естетика та типологія мистецтва 1. Типологія мистецтва як галузь естетичного знання 2. Основні поняття типології мистецтво 3. Художній процес. 4. Співвідношення художньої та культурно-історичної епохи 5. Великі типологічні художні єдності.	4	–
7	Тема 7. Естетика та сучасна художня культура 1. Естетична діяльність і сфери її проявів в сучасному суспільстві. 2. Співвідношення естетичної та художньої діяльності. 3. Естетичні засади художньої творчості. 4. Естетична діяльність і дизайн. 5. Естетика кіно у просторі культури: основні елементи. 6. Естетична культура. 7. Художнє життя суспільства. 8. Сучасна естетика. Естетичні трансформації художніх практик.	4	–
	Всього	28	–

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

До самостійної роботи здобувачів щодо вивчення дисципліни «Естетика» включаються:

1. Знайомство з науковою та навчальною літературою відповідно зазначених у програмі тем.
2. Опрацювання лекційного матеріалу.
3. Підготовка до практичних занять.
4. Консультації з викладачем протягом семестру.
5. Самостійне опрацювання окремих питань навчальної дисципліни.

6. Підготовка та виконання індивідуальних завдань у вигляді есе, рефератів тощо.

7. Підготовка до підсумкового контролю.

Тематика та питання до самостійної підготовки та індивідуальних завдань

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Естетика як наука. 1. Предмет естетики. 2. Поняття «естетика». 3. Еволюційний процес становлення естетики як науки. 4. Проблематика й основні завдання естетики. 5. Функції естетики. 6. Естетика в структурі міжпредметних зв'язків. Есе: <i>Як я розумію прекрасне</i>	6	—
2	Тема 2. Історія естетики. 1. Міфологія як «перша онтологія» і «перша естетика». 2. Естетика Античності. 3. Естетика Середньовіччя. 4. Естетика Відродження. 5. Естетичні доктрини Нового часу (XXII-XIX ст.) та німецька класична естетика. 6. Загальні закономірності естетики Новітнього часу. 7. Становлення і розвиток естетичної думки в культурі і духовному житті України. Есе: <i>Мистецтво як засіб гармонізації духовного світу людини.</i>	7	—
3	Тема 3. Основні категорії естетики 1. Статус категорій естетики. 2. Сутність і специфіка естетичного. 3. Категорії «прекрасне» та «потворне». 4. Естетичні категорії «піднесене», «героїчне», «низьке». 5. Категорії «трагічне» та «комічне». 6. Категорії «гармонія» і «міра». Есе: <i>Добро і краса</i>	7	—
4	Тема 4. Естетична свідомість. 1. Естетична свідомість. Специфіка і структура естетичної свідомості. 2. Естетичні почуття та естетичні потреби. 3. Естетичний смак. 4. Естетичний ідеал. Есе: <i>Естетика повсякденності</i>	7	—

5	Тема 5. Мистецтво як естетичний феномен. 1. Поняття і сутність мистецтва. 2. Специфіка мистецтва як різновиду духовної діяльності. 3. Призначення і функції мистецтва. 4. Творча природа мистецтва. Художній образ. 5. Художній твір: зміст та форма. 6. Категорія стилю у мистецтві. 7. Знак і символ у мистецтві. Есе: Мистецтво у моєму житті	7	–
6	Тема 6. Естетика та типологія мистецтва 1. Типологія мистецтва як галузь естетичного знання 2. Основні поняття типології мистецтво 3. Художній процес. 4. Співвідношення художньої та культурно-історичної епохи 5. Великі типологічні художні єдності. Есе: Любов як естетичне явище	7	–
7	Тема 7. Естетика та сучасна художня культура 1. Естетична діяльність і сфери її проявів в сучасному суспільстві. 2. Співвідношення естетичної та художньої діяльності. 3. Естетичні засади художньої творчості. 4. Естетична діяльність і дизайн. 5. Естетика кіно у просторі культури: основні елементи. 6. Естетична культура. 7. Художнє життя суспільства. 8. Сучасна естетика. Естетичні трансформації художніх практик. Есе: Мистецтво і фантазія	7	–
Всього		48	–

8. ВИДИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Робоча програма навчальної дисципліни передбачає наступні види та методи контролю:

Види контролю		Складові оцінювання
поточний контроль, який здійснюється у ході: проведення практичних занять, виконання індивідуального завдання; проведення консультацій та відпрацювань.		50%
підсумковий контроль, який здійснюється у ході проведення іспиту (заліку).		50%
Методи діагностики знань (контролю)	фронтальне опитування; наукова доповідь, реферати, усне повідомлення, індивідуальне опитування; робота у групах; ділова гра, розв'язання ситуаційних завдань, кейсів, практичних завдань, іспит.	

Питання до іспиту

1. Естетика як філософська наука.
2. Естетика: предмет та завдання.
3. Зв'язок естетики з іншими науками.
4. Практичне значення естетичних знань.
5. Історія естетичної думки.
6. Антична естетика.
7. Елліністична естетика.
8. Естетична думка в країнах Сходу: Стародавня Індія, Китай, арабо-мусульманська естетика.
9. Середньовічна естетика.
10. Естетика епохи Відродження.
11. Естетика Класицизму та Просвітництва.
12. Олександр-Готліб Баумгартен як засновник естетики.
13. Розвиток естетики у XVIII-XIX ст.
14. Естетичні теорії сучасності.
15. Позитивістська естетика.
16. Інтуїтивістська естетика.
17. Психоаналітична естетика.
18. Екзистенціалістська естетика.
19. Феноменологічна естетика.
20. Структуралістська естетика.
21. Естетика на порозі XXI ст.
22. Історія розвитку української естетичної думки у XVIII-XX ст.
23. Формування естетичних ідей на теренах України у XIII-XVIII ст.
24. Естетична думка в Україні у XIX – на початку XX століть.
25. Розвиток української естетики XX ст.
26. Основні естетичні категорії.
27. Естетичне як універсальна категорія естетики.
28. Естетичний зміст категорії "прекрасне".
29. Естетичний зміст категорії "трагічне".
30. Естетичний зміст категорії "комічне". Види реалізації комічного.
31. Естетичний феномен мистецтва.
32. Предмет мистецтва.
33. Функції мистецтва.
34. Теорії походження мистецтва.
35. Художня культура суспільства.
36. Еволюція художніх стилів і напрямів у період Нового та Новітнього часів.
37. Постімпресіоністична традиція.
38. Художня творчість як об'єкт естетичного аналізу.
39. Проблема художньої творчості в естетиці.
40. Теорії творчості.
41. До визначення поняття "творчість".
42. Структурні елементи творчості.
43. Види художньої творчості.
44. Поняття "художник".
45. Природа творчої особистості.
46. Рух від задатків до геніальності.
47. Специфіка творчого процесу.

9. ОЦІНЮВАННЯ ПОТОЧНОЇ, САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ З ПІДСУМКОВИМ КОНТРОЛЕМ У ФОРМІ ЕКЗАМЕНУ/ ЗАЛІКУ

<i>Денна форма навчання</i>			
<i>Поточний контроль</i>			
Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи на семінарських (практичних) заняттях			
1.1. Підготовка до практичних занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час практичних занять	25
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.2. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виноситься на самостійне вивчення	-//-	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ¹ , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	10
Виконання індивідуальних завдань (науково-дослідна робота здобувача)			
1.3. Підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до розкладу занять і графіку ІКР	Обговорення (захист) матеріалів реферату (есе)	10
1.4. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	-//-	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять або ІКР, наукових конференцій та круглих столів.	5
Разом балів за поточний контроль			50
Підсумковий контроль екзамен / залік			50
Всього балів			100

10. КРИТЕРІЇ ПІДСУМКОВОЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ (для іспиту / заліку)

Рівень знань оцінюється:

- «відмінно» / «зараховано» А - від 90 до 100 балів. Здобувач виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» В - від 82 до 89 балів. Здобувач володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні

¹ Індивідуально-консультативна робота викладача зі здобувачами

термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» С - від 74 до 81 балів. Здобувач відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату та активність у науково-дослідній роботі;

- «задовільно» / «зараховано» D - від 64 до 73 балів. Здобувач був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, рефератів (есе);

- «задовільно» / «зараховано» E - від 60 до 63 балів. Здобувач був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.

- «незадовільно з можливістю повторного складання» / «не зараховано» Fx – від 35 до 59 балів. Здобувач володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

- «незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» / «не зараховано» F – від 0 до 34 балів. Здобувач не володіє навчальним матеріалом.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100 (10-12)	A	Відмінно	зараховано
82-89 (8-9)	B	Добре	
74-81(6-7)	C	Задовільно	
64-73 (5)	D		
60-63 (4)	E		
35-59 (3)	Fx	незадовільно	не зараховано
1-34 (2)	F		

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Браун П. Естетичний інтелект. Браун П. Харків : Фабула, 2022. 272 с.
2. Анучина Л.В., Пивоварова В.М., Уманець О.В. Естетика: навчальний посібник. Харків : Право, 2022. 284 с.
3. Тетарчук І.В. Етика та естетика. Для підготовки іспитів. Харків : ЦУЛ, 2021. 316 с.
4. Демідко О. Історія образотворчого мистецтва та архітектури. Київ : Ліра-К, 2021. 182 с.
5. Панченко В. Етика. Естетика. Навчальний посібник. Харків : ЦУЛ, 2021. 432 с.
6. Тетарчук І.В. Дяків Т.Є. Етика та естетика. Навчальний посібник. Харків : ЦУЛ, 2019. 316 с.
7. Чистіліна Т. Етика та естетика. Київ : центр учбової літератури, 2019. 320 с.
8. Левчук Л.Т. Естетика: підручник. Київ : центр учбової літератури, 2019. 520 с.
9. Бліхара В.С. Етика та естетика: навчально-методичний посібник (у схемах і таблицях). Львів : ПП «Арал», 2018. 204 с.
10. Анучина Л. Естетика. Харків : Право, 2017. 232 с.

Додаткова:

1. Ching kuo. Teaching principles for aesthetic education: cultivating taiwanese children's aesthetic literacy. Conscientia Beam, 2020.
2. Hatice Nilüfer Süzen. Art and aesthetics in higher education. European Journal of Education Studies : Volume 7. Issue 6, 2020.

Інформаційні ресурси

1. Естетика https://stud.com.ua/37301/etika_ta_estetika/estetika (дата звернення: 12.07.2022)
2. Естетика <https://uchebnik-online.net/book/822-estetika-pidruchnik-levchuk-l-t-panchenko-v-i-onishhenko-o-i.html> (дата звернення: 12.07.2022)
3. Естетика <http://librarium.freehostia.com/suspil/estetyka/09/estetlevch.html> (дата звернення: 12.07.2022)
4. Етика й естетика https://dut.edu.ua/uploads/1_850_85531913.pdf (дата звернення: 12.07.2022)
5. Естетика <https://westudents.com.ua/knigi/194-estetika-movchan-vs.html> (дата звернення: 12.07.2022)